

Panu:

"Misterit" Suomessa

Ennen vanhaan, muutamien maailmansotien välissä ja vähän välin jälkeenkin kuului hyvään lehtitapaan, että haastateltiin vuosikymmenien jälkeen vanhaan Suomeen viefailu- ja ihmettelymatkalle saapunutta amerikansuomalaista Mister Suomalaista. Toimittaja merkitsi paperiinsa, josta sitten latoja latoi, mitä Mr. Suomalainen oli sanonut. Yes! Ehkäpä lukija huomasi nuo isot kirjaimet ihan niin kuin Sir-sanassakin. Tarkoitin ainakin, että huomaisi. Isot kirjaimet eivät tosin ole tässä oleellisinta, vaikka minua kauhiasti ihmetyttikin, että eräs valtakunnallinen suurkuvalehti äskettäin eräitä diplomaattikutuksia selostaessaan puhui keskellä lausetta Mr. Gibsonista, vai mistä nyt puhutaan. Oleellisinta on mielestäni se, että suomalainen suomenkielinen lehti puhutteli — ja eiköhän siis yhä tänäkin päivänä varsin usein puhuttelee — Amerikanvierasta "misteriksi" ikään kuin tuo englanninkielinen herra-sanamme vastine olisi jokin arvonimi, tosiaan johonkin Sir-titteliin verrattava.

Sopisikohan tässä kysyä, niin kuin eräs entinen mies, että oiskohan herra liikaa.

Sattui tietävästi niin, että mainittu mies oli juuri aloittamassa varsinaista uraansa varsinaisessa firmassaan, niinsanoakseni, kun häntä haastateltiin, asia mikä asia, eipähän se tähän kuulu. Toveri haastateltija — haastateltija nimittäin oli "toveri", vaikkakaan ei haastatellun toveri — uteli lopuksi, mitä tittelillä hän saisi jutussansa käyttä, ja sai em. vastauksen "oiskohan herra liikaa". Haastateltijalla ei tainnut olla samanlaista huumorintajua kuin haastatellulla, niin että hän soittamaan samassa talossa muutaman huoneen takana työskentelevälle tuttavallene, että miten sitä heidän uutta tیرهööriä oikein tituleerataan. Vaan se "tیرهööri" sattui juuri tulemaan siihenkin huoneeseen ja huomasi puhelimessa olevan änkytyksestä, että kysymys oli äskeisestä asiasta. Mikäli en väärin muista, hän tarttui luuriin ja sanoi painokkaasti, että kyllä se vain on uskottava, että kun hän sanoo, että hän on herra, niin hän on herra.

No, eihän tässä samasta asiasta ole kysymys kuin äskeden, mutta sallittane!

Minusta olisi korkea aika suomalaisten lehtien oppia kir-

joittamaan suomen kieltä näisäkin yhteyksissä eikä mitään kielisotkia. Ei suomen kielessä ole mistereitä, signoreita eikä monsieurereja, ei isoin eikä pienin kirjaimin, niin kuin ei ole "härrojakaan" på svenska. Leikkimielisesti saattaisi keventää juttua jollain lainausmerkkeihin kirjoitetulla "misterimme muuten ihmetteli" jne. Muistelen joskus nähneeni jopa akateemisessakin tekstissä (vai mistä ne yliopistoutuiset tulevat?) tähän tapaan: Monsieur SE ja SE määrättiin hoitamaan sen ja sen kielen opetusta. Ehkäpä niimitetty oli suorittanut jossain Monsieur'in tutkinnon, niin kuin saman uutisen maisteri oli suorittanut maisterin- ja insinööri insinöörin-tutkintonsa. Mene tiedä! Kun seuraavan kerran näen, niin kysyn.

Kun kirjoitamme ulkomailla olevalle ihmiselle, yritämme tietenkin käyttää vastaanottajamaan postin kieltä ja niissä tapauksissa, että emme sitä osaa, esim. englantia. Eräissä tapauksissa saattaisi ranskalainen titulointi olla paremmin paikallaan kuin edellinen, eräissä tapauksissa taas espanjalainen, vaikka maassa olisikin herrallamme oma vastineensa. Sensijaan tuntuu hullulta, että ulkomailla oleva suomalainen kirjoittaa omalleen/ystävälleen/tuttavalleen Suomeen "Mr. Matti Meikäläinen" tai "Herr Panu Rantanen". Myönnän tätäkin viheläisemmässä nuoruudessaani

kyllä syyllistyneeni samanlaiseen, luullakseni tietoisesti tai tiedottomasti sen takia, että siellä kotiseudulla posteissa näkisivät, että niin se vain sekin ulkomailla reissailee, ei siitä ois uskonut, sellainen räpälä. Ja pelkään, että nykyiset samaan syyllistyneet ovat samanlaisten vaikutteiden alaisia tai sitten muuten ovat sokeutuneet henkseleihin. Yhtä hullua on, että suomalainen usein ilmoittaa ulkomaalaiselle osoitteensa sen ukolaisen kielellä, jolloin sitten Ouluun tulee postia sanokaamme nyt esim. osoittein "Oulu-tidningsens redaktion — Uleåborg". Kaiken lisäksi "Tuleporia" ei oo' olemassakaan muuta kuin myöhäistä keski-ikää vanhempien ruotsinkielisten mielessä ja tiedossa.

Sopisikohan loppuun vielä sivu- eli loppuhuppäys. Vanha ystäväni Metsävainion tohtorinna kertoi, että Kalle Metsävainiolta kysyi kerran sotkamolainen vaimoihminen, mikä takia se "Kutseenin Kalle" nyt on "Mettävainio". Tohtori etc. Kalle Metsävainion alkuperäinen isännimi kun oli Gutzén. Metsävainion rouva oli selittänyt, että miehensä on suomentanut nimensä. Kysyjä oli ollut hetken vaihi, mutta sanonut sitten, että niin se on hänenkin tyttärensä siellä Valloissa suomentanut nimensä Anderssoniksi.